

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

jmo.webinar

SU KAYNAKLARI YÖNETİMİ: YAKLAŞIMLAR VE TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMALAR

Konuşmacı

Prof. Dr. Mehmet Ekmekçi

Konuşma Tarihi ve Saati

28 Mayıs 2020 Perşembe Saat: 21:00

[ZOOM GİRİŞİ İÇİN LÜTFEN TIKLAYINIZ.](#)

MEETING ID: 860 0613 8184

MEETING PASSWORD: 723842

www.youtube.com/c/JeolojiMühendisleriOdasi

Konuşmacının Biyografisi: 1962 Antakya doğumlu Mehmet EKMEKÇİ, lisans Hacettepe Üniversitesi Hidrojeoloji Mühendisliği Bölümü'nden 1984 yılında mezun olduktan sonra aynı Bölümde Beyşehir Gölü'nün Karst Hidrojeolojisi konusundaki tezi ile 1984 yılında Yüksek Mühendis ve Berke Barajı Karst Hidrojeolojisi konusundaki Doktora tezini 1992 yılında tamamlamıştır. 1987 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 1988 yılında UNESCO, 1993 yılında UN-IAEA ve 1996 yılında British Council bursulusu olarak karst hidrojeolojisi, yeraltısuyu izleme teknikleri, Hidrojeolojik Modelleme ve izotop hidrojeolojisi konularında doktora sonrası çalışmalarda bulunmuştur.

Mezuniyetinden bugüne kadar Hacettepe Üniversitesi Hidrojeoloji Mühendisliği Programında görev yapan Ekmekçi, hidrojeoloji ve su kaynakları konularında 130'u aşkın makale ve bildirinin yazarlarındandır. Uluslararası ve ulusal bazı kitap bölümlerinin yazarlarından olan Ekmekçi, 100'ü aşkın araştırma ve uygulama projesinde yürütücü veya araştırmacı olarak görev almıştır. Uluslararası Hidrojeologlar Birliği (IAH) Türkiye Komitesinin Genel Sekreteri, Uluslararası Karst Komisyonu üyesi, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Doğa Bilimleri Komitesi üyesi ve Hidrojeoloji Grubu Başkanı ve Uluslararası Atom enerjisi Ajansı (UN-IAEA) Danışmanı olarak görev yapmaktadır. TMMOB-Jeoloji Mühendisleri Odası üyesi olan Ekmekçi, Kurucusu üyesi olduğu Hidrojeoloji Mühendisleri ve Su Kaynakları Araştırma Derneği'nin Genel Sekreteri ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından ortak bir projeye 1987 yılında kurulan Hacettepe Üniversitesi Uluslararası Karst Su Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü görevini sürdürmektedir. 2017-2020 yılları arasında Hacettepe Jeoloji Mühendisliği Bölümü Başkanlığını yapan Ekmekçi, halen Hidrojeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı Başkanlığını yürütmektedir.

Konuşma Özeti: Su kaynakları üzerindeki doğal ve insan kaynaklı baskılar doğanın ve toplumların su güvenliğini tehdit eder duruma gelmiştir. Son yıllarda Birleşmiş Milletlerin çeşitli kuruluşları başta olmak üzere, akademik çevreler, araştırma kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri "su" güvenliği ile ilgili kaygıları daha sık dile getirmeye başlamıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'na (BMKP) göre Dünya genelinde insanların %40'tan fazlası su kıtlığından etkilenmektedir. İklim değişikliği bu oranın daha da yükselmesine neden olacaktır. 2050 yılına kadar, her dört insandan en az birinin, sık sık yaşanan su sıkıntısından etkileneceği tahmin edilmektedir. Türkiye, bu olumsuz gidişin dışında değildir.

Avrupa Birliği, 2000 yılında bütün üye ülkeler, aday ülkeler ve Birlik ülkelerine komşu olan ülkelerde uygulan-

mak üzere hazırlanan “Su Çerçeve Direktifi”ni yürürlüğe koymuştur. Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler “Sürdürülebilir Kalkınma için Gündem 2030” kapsamında tanımlanan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında yer alan Hedef 6; “Temiz Su ve Sıhhi Koşullar” başlığı ile tanımlanmıştır. Hedef 6 “Temiz Su ve Sıhhi Koşullar” başlığı altında, 6 alt hedef belirlenmiştir. Alt Hedef 6.5 “2030’a kadar uygun olduğu durumlarda sınırötesi işbirliği dahil olmak üzere her düzeyde entegre su kaynakları yönetiminin uygulanması” şeklinde tanımlanmıştır.

Peki nasıl? Türkiye bu hedefleri nasıl başarabilir? Su kaynakları yönetimi ile ilgili önemli kuruluşlara sahip olmamıza karşın, 2030 hedefine ne oranda ulaşılacaktır? Bu sorulara olumlu cevap vermek için su kaynakları yönetimi ile ilgili mevcut anlayış ve kavrayışımızda temel değişikliklerin yapılması zorunlu görünmektedir. Avrupa Birliği Çerçeve Direktifi ve Birleşmiş Milletler’in hedeflerinin benzer olmasına karşın bu hedeflere ulaşmada izlenen yöntemler konusunda Avrupa Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avustralya-Yeni Zelanda, güney Afrika gibi ülkeler arasında önemli farklılıklar söz konusudur. Avrupa birliği yaklaşımı, bilimsel bilgi düzeyi, bilgiyi pratiğe aktarmada gerek yetişmiş insan gerekse gerekli teknoloji eksikliğinden dolayı yaşanan sorunlar ve ülkelerin ekonomik-yönetimsel gelişmişlikleri arasındaki farklılıklar sonucu su kaynakları sistemlerinin konumsal-zamansal bağlamda sürekliliğini gerekli ölçüde dikkate almayan bir yaklaşıma dönüşmüştür. Öte yandan, su kaynakları yönetimi, temelde yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının “tek kaynak” olduğu, doğanın genel olarak “konumsal ve zamansal” anlamda sürekliliği olduğu ve doğada sınırların bulunmadığını kabul eden bir anlayışla yapıldığında sürdürülebilir bir nitelik taşıyabilmektedir. Sistemin herhangi bir etkiye karşı vereceği tepkilerin konum ve zaman boyutlarında kestirimini, dolayısıyla diğer sistem/alt sistemlerle etkileşim vektörünün zamansal davranışının sayısallaştırılmasını gerektirir. Su kaynakları potansiyeline yönelik bütçe yaklaşımının bu davranışın tanımlanması için yetersiz olduğu, sorunların devam etmesinden anlaşılmaktadır.

Bu sunumda, günümüzde uygulanmakta olan su kaynakları yönetimi yaklaşımları ve bu yaklaşımların dayandığı kavramlar, özellikle yeraltısuyu sistemleri ile ilgili kuramsal ve pratik bilgi ve deneyim birikimi temel alınarak tartışılacaktır. Yaklaşık son 15 yıldır, su kaynakları yönetimi ile ilgili çalışmaların planlanması, gerçekleştirilmesi ve sonuçlarının uygulamaya konması ile ilgili olarak Türkiye’de “ne, nasıl yapılmalı”nın yerini neredeyse tümüyle “kimin yapacağı”nın geçmiş olmasının, bu “kim”in uzmanlık alanı ve yetkinliğinin ikinci, üçüncü plana atılarak, sonuçlarından çok “tanımlanan programın yetiştirilmesi” kaygısının birincil hedef haline getirilmesinin su kaynaklarımızın geleceği açısından oluşturduğu tehdit ayrıca dikkatlere sunulacaktır.